

**Co-funded by
the European Union**

**AKTIVAČNÝ SCENÁR LEKCIE
vypracovaný v rámci projektu
„INOVÁCIE V ŠKOLSKEJ VÝCHOVE”**

TÉMA:

NÁVRH KAMPANE „STOP FAKE NEWS”

1. Ciele hodiny

Žiak:

- dokáže naplánovať a prezentovať mini-kampaň vzdelávaciu zameranú na boj proti fake news,
- pozná základné prvky účinnej spoločenskej kampane (cieľ, príjemca, odkaz, forma, distribučný kanál),
- rozvíja schopnosť tvorivej tímovej práce, argumentácie a komunikácie,
- dokáže zvoliť vhodné heslá a vizuálne materiály,
- vedome využíva poznatky o dezinformácii na to, aby vzdelával iných.

2. Cieľová skupina

Žiaci základných škôl

3. Metódy

- Projektová práca v skupinách
- Brainstorming
- Analýza príkladov
- Prezentácia a rozbor prác

4. Materiály

- Interaktívna tabuľa alebo flipchart
- Príklady spoločenských kampaní (slajdy, plagáty, grafiky, príspevky z internetu)
- Pracovný list „Plán kampane STOP FAKE NEWS” (šablóna)
- Plagáty vo formáte A3, farebné fixky, nožnice, lepidlo
- Prístup na internet (voliteľne – na inšpiráciu alebo tvorbu jednoduchých grafík v Canve)

**Co-funded by
the European Union**

5. Priebeh hodiny (45 minút)

1. Úvod – na čo slúžia spoločenské kampane? (5 min)

Forma: brainstorming + krátky riadený rozhovor

Priebeh:

1. Rozcvička: Učiteľ sa pýta žiakov:
 - o Stretli ste sa už niekedy na internete s kampanou, ktorá mala zmeniť správanie ľudí? (napr. akcie typu „Stop násiliu“, „Nehejtuj“, „Zostaň doma počas pandémie“)
 - o Myslíte si, že takéto kampane môžu fungovať? Čo spôsobuje, že si ich pamätáme?
 - o Dá sa na internete urobiť niečo preto, aby sa falošné správy šírili pomalšie alebo vôbec mizli?
2. Zber nápadov: Žiaci uvádzajú príklady akcií, ktoré poznajú zo školy, médií, internetu (napr. edukačné meme, heslá na TikToku, plagáty v škole). Učiteľ zapisuje návrhy na tabuľu.
3. Odborné informácie (krátka prednáška):
 - o **Definícia spoločenskej kampane:** je to plánovaná činnosť, ktorá má ovplyvniť správanie alebo povedomie ľudí v dôležitých otázkach (napr. bezpečnosť, zdravie, zodpovednosť na internete).
 - o **Prečo funguje:** využíva jednoduchý jazyk, emócie, obrazy, ktoré rýchlo oslovujú príjemcov, často sa opakujú na rôznych miestach (škola, internet, plagáty), vďaka čomu sa ľahko zapamätajú.
 - o **Úloha v boji proti fake news:** kampane môžu učiť, ako overovať zdroje, povzbudzovať k nedôvere voči emotívnym titulkom a ukazovať, že každý používateľ internetu má vplyv na to, čo sa v ňom šíri.
4. Rozbor prvkov kampane: učiteľ ukazuje na príklade (môže byť výtlačok alebo slajd):
 - o Cieľ kampane: čo chceme zmeniť (napr. menej zdieľaní fake news).
 - o Príjemca: komu hovoríme (žiaci, rodičia, všetci používatelia siete).
 - o Heslo: krátka, chytlavá veta (napr. „STOP FAKE NEWS – over, než klikneš“).
 - o Forma: plagát, meme, príspevok, video, hashtag.
 - o Kanál publikácie: škola, sociálne siete, miestna akcia v meste.
5. Zhrnutie úvodu: učiteľ zdôrazňuje, že v ďalšej časti hodiny žiaci sami vytvoria mini-kampaň, ktorá môže byť prezentovaná v škole alebo na internete ako príklad boja proti dezinformácii.

2. Inšpirácia – rýchly prehľad príkladov (5 min)

Forma: ukážka slajdov + krátka analýza vo dvojiciach

Priebeh:

Co-funded by the European Union

1. **Prezentácia materiálov** – učiteľ ukáže žiakom 4–6 príkladov vzdelávacích kampaní proti dezinformácii. Môžu to byť výtlacky, slajdy alebo snímky obrazovky z internetu. V súbore sa nachádzajú skutočné kampane aj príklady vytvorené na účely hodiny:

Skutočné príklady:

1. Edukačný plagát (EÚ – Think Before You Share)
 - o Heslo: „Premysli si, než zdieľáš”
 - o Obraz: telefón v ruke, nad ním lupa a znak STOP.
 - o Text pod obrázkom: „Over zdroj. Chráň seba a iných pred falošnými informáciami.”
2. Príspevok z fact-checkingového portálu (Demagog.org.pl)
 - o Grafika: dva identické titulky vedľa seba – jeden označený „Pravda“, druhý „Lož“.
 - o Text: „Táto správa o voľných vstupenkách do kina pre všetkých? Lož. Over fakty na demagog.org.pl, než uveríš.”
3. Infografika „Ako rozoznať fake news” (Konkret24)
 - o 4 kroky: over zdroj, porovnaj v iných médiách, zhodnot' titulok, nezdieľaj, ak máš pochybnosti.
 - o Obraz: ikony lupy, počítača, otáznik.

Fiktívne príklady (na cvičenie v triede):

4. Školský plagát „STOP FAKE NEWS”

- Heslo: „Neklikaj naslepo – over zdroj!”
- Obraz: žiak pri počítači, vedľa neho bubliny: „Pravda” ✓ a „Lož” ✗.
- Spodok plagátu: „Predtým než zdieľáš – zamysli sa, kto to uvidí.”

5. Školský Instagram príspevok
 - o Fotka: senzačný titulok: „Žiaci dostanú celé dva týždne voľna!”
 - o Popis: „Znie to super? Je to fake news! Over si v školskom kalendári. Never všetkému, čo koluje po sieti.”
 - o Hashtag: #PravdaMaVýznam
6. Scénka na TikToku (scenár)
 - o Osoba 1 dostane správu: „Zajtra zatvárajú všetky obchody! Rýchlo nakúp!!!”
 - o Osoba 2 si overí na stránke ministerstva – oznam: „Nie je to pravda – obchody sú otvorené.”
 - o Text na konci: „Over si, než sa zľakneš” + hashtag #StopFakeNews.
7. **Krátka analýza vo dvojiciach:** žiaci v dvojiciach diskutujú:
 - Čo spôsobuje, že je daný materiál viditeľný? (farby, obraz, heslo).
 - Je odkaz jasný a zrozumiteľný?
 - Aké emócie vyvoláva? (vážnosť, smiech, varovanie).
 - Podnecuje k činnosti? (napr. overenie zdroja).
8. **Triedne závery:** učiteľ zapisuje na tabuľu prvky, ktoré sa opakujú v účinných kampaniach, napr.:
 - krátky, chytľavý text,
 - výrazný obrázok alebo symbol (napr. lupa, znak STOP),
 - kontrastné farby,

**Co-funded by
the European Union**

- emócie (zodpovednosť, humor, zvedavosť),
 - jednoduchá výzva k činnosti („Over”, „Nahlás”).
9. **Zhrnutie:** učiteľ zdôrazní, že tieto prvky žiaci použijú vo vlastnej kampani, aby bola krátka, zrozumiteľná a ľahko zapamätateľná.

3. Hlavné cvičenie – „Tvoríme kampan STOP FAKE NEWS” (25 min)

Forma: skupinová práca (3–5 osôb)

Cieľ: rozvíjať kreativitu, spoluprácu a schopnosť vytvoriť krátky, účinný vzdelávací odkaz proti dezinformácii.

Etapu 1 – Plánovanie (10 min)

Každá skupina dostane **pracovný list s tabuľkou** na doplnenie a súbor príkladov z predchádzajúceho bodu (skutočné aj fiktívne kampane).

Inštrukcia: predtým než začnete tvoriť plagát či príspevok, naplánujte celú kampan.

Prvok kampane	Náš nápad
Cieľ kampane	Čo chceme dosiahnuť? Aké správanie zmeniť? (napr. „Overuj zdroje”, „Never senzačným titulkom”).
Príjemca	Komu adresujeme odkaz? (napr. žiaci školy, rodičia, používatelia TikToku).
Heslo kampane	Krátky, chytlavý text (max. 5–7 slov).
Forma	Plagát, meme, príspevok na sociálnej sieti, krátke video, hashtag, mini-podcast.
Hlavné posolstvo	Najdôležitejšia myšlienka pre príjemcu.
Kanál publikácie	Kde kampan ukážeme? (napr. školský Instagram, nástenka, tabuľa).

Tipy:

- Heslo má byť krátke, výrazné a zapamätateľné.
- Odkaz musí byť jednoduchý a zrozumiteľný pre príjemcu.
- Premyslite si, aké emócie chcete vyvolať (zodpovednosť, zvedavosť, starostlivosť).
- Môžete sa inšpirovať ukázanými príkladmi, ale vytvorte niečo vlastné.

Projekt spolufinancovaný Európskou úniou

**Co-funded by
the European Union**

Etapu 2 – Tvorba materiálu (15 min)

Každá skupina pripraví **prototyp kampane** – prvú verziu vzdelávacieho materiálu.

Na výber:

- Plagát – papier A3 alebo digitálna verzia s heslom, grafikou, symbolom STOP FAKE NEWS.
- Príspevok alebo meme – krátky text + ilustrácia, formát ako na Instagram/TikTok.
- Scénka/video – scenár 30–60 sekúnd s falošnou správou a reakciou postáv.
- Hashtag kampane – napr. #StopFakeNews, #OverNežKlikneš, #PravdaMaVýznam.

Dôležité prvky:

- Vzdelávací odkaz: povzbudenie k overovaniu informácií, nahlasovaniu fake news.
- Čitateľnosť: veľké písmo, jednoduchá grafika, málo textu.
- Výzva k činnosti: napr. „Over zdroj“, „Nahlás príspevok“.

Podnety:

- Urobte niečo, čo by ste sami chceli zdieľať so známymi.
- Použite kontrastné farby, symboly, jednoduché obrázky.
- Vymyslite viac verzií hesla a vyberte najlepšiu.

Etapu 3 – Prezentácia a rozbor (8 min)

- 1. Príprava na prezentáciu (1 min)**
 - o Skupina vyberie 1–2 osoby na prezentáciu.
 - o Dohodnite sa, kto hovorí o cieľi, hesle, forme.
- 2. Skupinové prezentácie (cca 2 min na skupinu)**
 - o Ukážte svoj materiál (plagát, príspevok, scenár).
 - o Vysvetlite: cieľ kampane, príjemcu, heslo, formu, kanál publikácie.
- 3. Otázky od triedy (1–2 min)**
 - o Napr.: „Prečo ste zvolili tento symbol?“, „Ako povzbudíte príjemcov k činnosti?“
- 4. Triedne hlasovanie (1 min)**
 - o Kategórie: „najlepšie heslo“, „najlepšia grafika“, „najnápaditejšia forma“.
- 5. Zhrnutie učiteľa (cca 2 min)**
 - o Všetky projekty sú hodnotné a môžu byť využité v škole.
 - o Možné aktivity: vyvesenie plagátov na chodbe, publikácia na školských sieťach, „Týždeň STOP FAKE NEWS“ s prezentáciou mladším ročníkom.

Tabuľka v textovej forme, pripravená na vloženie do scenára hodiny:

Prvok kampane

Náš nápad

Projekt spolufinancovaný Európskou úniou

**Co-funded by
the European Union**

Prvok kampane

Náš nápad

Cieľ kampane – Čo chceme dosiahnuť? Aké správanie zmeniť?

Príjemca – Komu adresujeme odkaz?

Heslo kampane – Krátky, chytľavý text (max. 5–7 slov)

Forma – Plagát, meme, príspevok, video, hashtag, podcast

Hlavné posolstvo – Jedna najdôležitejšia myšlienka, ktorú chceme odovzdať príjemcom

Kanál publikácie – Kde by mohla byť naša kampaň zverejnená?

5. Zhrnutie a reflexia (2–3 min)

Cieľ: upevnenie vedomostí, uvedomenie si významu činnosti žiakov v boji proti dezinformácii a posilnenie pocitu spoluzodpovednosti.

Priebeh hodiny:

1. Individuálna práca (1–2 min)

o Žiaci si do zošitov alebo na malé lístky zapisujú svoje reflexie, dokončujú vety:

♣ „Pochopil/a som, že kampaň STOP FAKE NEWS...”

♣ „V našej skupine som sa naučil/a, že dôležité je...”

♣ „V budúcnosti môžem reagovať na fake news tým, že vytvorím...”

♣ „Najviac som si zapamätal/a z dnešnej hodiny...”

o Žiaci sa môžu rozhodnúť, či chcú svoju odpoveď prečítať nahlas, alebo anonymne odovzdať učiteľovi (napr. na lístku).

2. Triedna tabuľa – spoločné závery (1 min)

o Učiteľ vytvorí zoznam na tabuli alebo flipcharte s názvom: „Ako môžeme bojovať

Projekt spolufinancovaný Európskou úniou

**Co-funded by
the European Union**

proti fake news?”

o Žiaci navrhujú svoje podnety, napr.:

- ♣ „overovať zdroje pred zdieľaním,”
- ♣ „tvoriť jednoduché plagáty alebo edukačné príspevky,”
- ♣ „povzbudzovať iných ku kritickému mysleniu,”
- ♣ „nahlasovať falošný obsah na sociálnych sieťach,”
- ♣ „organizovať ďalšie mini-kampane v škole alebo na internete.”

3. Zhrnutie učiteľa (cca 1 min)

o Zdôrazní, že každý žiak má reálny vplyv na informačné prostredie, aj malými krokmi, ako je nezdieľanie neoverených správ či tvorba vlastných vzdelávacích materiálov.

o Povzbudí k využitiu projektov vytvorených počas hodiny v reálnych komunikačných kanáloch (nástenka, školský profil na sociálnych sieťach, edukačné podujatia).

o Dodá: „Vďaka takýmto kampaniam sa stávate ambasádormi pravdy na internete – pomáhate iným odlišovať fakty od lží.”

5. Slovník pojmov – Kampane a dezinformácia

Pojem	Definícia
Fake news	Falošná alebo zmanipulovaná informácia tváriaca sa ako pravdivá správa.
Dezinformácia	Úmyselné zavádzanie pomocou nepravdivého obsahu.
Spoločenská kampan	Plánovaná vzdelávacia a informačná činnosť, ktorej cieľom je meniť postoje ľudí.
Heslo kampane	Krátka, chytľavá veta, ktorá sa ľahko zapamätá a vyjadruje hlavný cieľ akcie.
Fact-checking	Overovanie faktov vo vierohodných zdrojoch.
Digitálna zodpovednosť	Vedomé, etické používanie internetu vrátane reakcie na falošný obsah.

7. Metodická príručka pre učiteľa

1. Príklady a inšpirácie

• **Príprava materiálov:** pred hodinou si učiteľ pripraví niekoľko príkladov vzdelávacích kampaní proti dezinformácii:

Projekt spolufinancovaný Európskou úniou

Co-funded by the European Union

- o Plagáty a grafiky z kampaní EÚ, EDMO alebo EUvsDisinfo (napr. „Think Before You Share”, „Premysli si, než zdieľaš”).
- o Príspevky z fact-checkingových portálov (Demagog, Manipulátori.cz, Infosecurity.sk), ktoré ukazujú, ako jednoduchý odkaz môže zastaviť fake news.
- o Heslá krátke, rytmické, ľahko zapamätateľné, napr. „Stop Fake News – Over, než klikneš!”.

- Ukáž žiakom rôzne formáty kampaní: plagát, meme, krátke video, hashtag.
- Upozorni na to, ako emócie, farebnosť a jednoduchá grafika zvyšujú účinnosť odkazu.

2. Materiály na cvičenia

- **Pracovné listy:** s políčkami na doplnenie cieľa kampane, skupiny príjemcov, hesla, formy odkazu a kanála publikácie.
- **Šablóny plagátov:** prázdne A3 s miestom na heslo a grafiku – uľahčia prácu skupinám.
- Farebné fixky, zvýrazňovače, pastelky, samolepiace lístky, prípadne prístup k počítačom/tabletom na tvorbu digitálnych projektov.
- **Slajdy s inšpiráciami:** aby každá skupina videla, ako vyzerajú profesionálne vzdelávacie kampane.

3. Moderovanie skupinovej práce

- Pripomínaj cieľ kampane: boj proti dezinformácii – povzbudenie k overovaniu informácií, nezdieľaniu fake news.
- Pokladaj smerujúce otázky:
 - o „Je váš odkaz zrozumiteľný pre ostatných žiakov?”
 - o „Prinúti toto heslo niekoho zamyslieť sa pred kliknutím?”
 - o „Je materiál pozitívny a inšpirujúci, a nie zosmiešňujúci ľudí, ktorí veria fake news?”
- Podporuj tvorivé nápady, ale ukazuj, ako ich možno skrátiť a zosilniť, aby boli ľahko zapamätateľné.

4. Budovanie bezpečnej atmosféry

- Zdôrazni, že každý nápad má hodnotu, aj keď potrebuje úpravy.
- Namiesto kritiky použi otázky: „Čo by mohlo spôsobiť, že váš plagát bude ešte presvedčivejší?”
- Vyhýbaj sa hodnoteniu estetiky práce – dôležitejší je odkaz a myšlienka než vzhľad projektu.

5. Rozšírenie aktivít po hodine

- Zorganizuj hlasovanie v triede alebo škole o najlepšiu kampaň.
- Vyber 1–2 projekty na realizáciu:
 - o vytlač plagáty a rozveš v škole,
 - o zverejní pripravené grafiky/príspevky na školskom profile,
 - o pozvi žiakov na tvorbu krátkeho edukačného videa.

Co-funded by the European Union

- Môžeš spojiť aktivity s **týždňom mediálnej výchovy** alebo so školským projektom o bezpečnosti na internete.
-

8. Zdroje

1. Medzinárodné zdroje (EÚ a svet)

- **European Digital Media Observatory (EDMO)** – <https://edmo.eu>
Databáza správ a vzdelávacích materiálov o fake news v krajinách EÚ, nástroje na analýzu obsahu, príklady spoločenských aktivít a vzdelávacích kampaní.
- **EUvsDisinfo (European External Action Service)** – <https://euvsdisinfo.eu>
Projekt EÚ proti dezinformácii vrátane informačných vojen. Obsahuje analýzy fake news, grafiky, infografiky a hotové materiály na použitie vo vzdelávaní.
- **UNESCO – Media and Information Literacy Curriculum for Teachers** – <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000192971>
Globálna príručka mediálnej výchovy, obsahuje návrhy cvičení a príklady spoločenských kampaní súvisiacich s falošnými informáciami.
- **OECD – "How to Spot Fake News"** – <https://www.oecd.org/education/>
Materiály o digitálnej odolnosti, príkladoch dezinformácií a úlohe vzdelávania v boji proti fake news.
- **Media Literacy Now (USA)** – <https://medialiteracynow.org/>
Príklady vzdelávacích kampaní pre mládež, hotové heslá, grafiky a školské projekty.

2. Poľské zdroje

- **Demagog.org.pl** – <https://demagog.org.pl>
Najväčší poľský fact-checkingový portál, vedie edukačné kampane, publikuje analýzy fake news a grafické materiály (infografiky, plagáty).
- **Konkret24 (TVN24)** – <https://konkret24.tvn24.pl>
Články vyvracajúce falošné informácie (zdravie, politika, bezpečnosť). Hodnotný zdroj príkladov na cvičenia.
- **Niebezpiecznik.pl** – <https://niebezpiecznik.pl>
Články o bezpečnosti na internete, phishingu a informačných manipuláciách – vhodné pri tvorbe varovných kampaní.

**Co-funded by
the European Union**

- **Gov.pl – Bezpečný internet** – <https://www.gov.pl/web/cyfryzacja/bezpieczny-internet>

Vzdelávacie materiály pre žiakov a učiteľov o bezpečnom používaní internetu vrátane reakcie na falošné informácie.

3. České a slovenské zdroje

- **Manipulátoři.cz** – <https://manipulatori.cz>

Analýzy fake news, vzdelávacie nástroje, príklady mediálnych kampaní z ČR.

- **Demagog.cz** – <https://demagog.cz>

Overovanie výrokov politikov, príklady falošného obsahu a spôsoby jeho kontroly.

- **Demagog.sk** – <https://demagog.sk>

Slovenský fact-checkingový portál, vzdelávacie scenáre a príklady manipulácie na sociálnych sieťach.

- **Infosecurity.sk** – <https://infosecurity.sk>

Správy o dezinformácii v krajinách strednej Európy, užitočné na budovanie povedomia žiakov.

4. Nástroje vhodné na tvorbu kampaní

- **Canva** – <https://www.canva.com> – bezplatné šablóny plagátov, infografík, príspevkov pre sociálne siete.

- **Piktochart** – <https://piktochart.com> – nástroj na rýchlu tvorbu vzdelávacích grafík.

- **Kahoot** – <https://kahoot.com> – kvízy o fake news a overovaní informácií ako doplnok ku kampani.

- **Google Fact Check Tools** – <https://toolbox.google.com/factcheck> – nástroj na vyhľadávanie overených faktov a vyvrátených fake news.

